

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 19 februari 1936 kl. 1 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner om beredande av rätt för municipalsamhälle att upprätta högre folkskola.

Uti de likalydande, till konstitutionsutskottet hänvisade motionerna nr 87 i första kammaren av herr *Bergqvist* och nr 232 i andra kammaren av herr *Holmdahl* hemställes, »att riksdagen ville besluta om sådan ändring i lagen om kommunalstyrelse på landet, varigenom möjligheter beredas municipalsamhälle att upprätta högre folkskola och ansvara för densammas bestånd».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionerna.

Där tätare bebyggelse i ett område på landet, som icke utgör egen kommun, nödvändiggjort särskilda föreskrifter rörande den allmänna ordningen, de hygieniska förhållandena, områdets bebyggelse, brandväsendet o. s. v och där därför de s. k. stadsstadgorna gjorts tillämpliga å området, skall detta enligt lagen om kommunalstyrelse på landet utgöra ett municipalsamhälle, vars medlemmar äga att, oberoende av kommunen i övrigt, själva vårda de med stadgornas giltighet för samhället sammanhängande gemensamma angelägenheterna. Municipalsamhället har alltså begränsad kompetens; det är en specialkommun för endast vissa klart angivna uppgifter, som föranledas av en eller flera stadsstadgors tillämplighet å detsamma.

I motionerna föreslås sådan ändring i lagen om kommunalstyrelse på landet, att municipalsamhälle skall kunna övertaga samhällelig angelägenhet av helt annan typ än den, som nu tillkommer municipalsamhälle. Genom en lagstiftning i motionernas riktning skulle därför det nuvarande klart avgränsade begreppet municipalsamhälle brytas sönder och betydande rubbningar i den kommunala organisationen lätt bli följden. Något egentligt skäl lärer för övrigt icke kunna angivas för att en dylik utvidgning av municipalsamhällets behörighet endast skulle hänföra sig till angelägenheter berörande högre folkskolor och icke även till sådana avseende andra skolformer. Ett verkligt behov av en förändrad lagstiftning på området har icke heller påvisats i motionerna. En till sina allmänna konsekvenser så genomgripande lagändring, som den i dessa föreslagna, bör icke företagas för enstaka undantagsfall; för dylikt fall torde med stöd av lagen om ordning och villkor för ändring i kommunal och ecklesiastik indelning ett tillfredsställande resultat kunna ernås på administrativ väg, främst genom beslut om förändrad skoldistriktsindelning. Skoldistriktet kunna sedan, där för-

hållandena det påkalla, enligt lagen om kommunalförbund sammansluta sig för vårdnaden av den lägre folkskoleundervisningen.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 februari 1936.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande: Herrar Hallén, Oscar Gottfrid Karlsson, Bergman, Sandegård, David Pettersson*, Carl Lindmark, Fredrik Ström*, Karl Bodin, Rahmn, Anders Andersson, Anton Pettersson, Borg*, Pehrsson i Göteborg*, Persson i Trången, Andersson i Igelboda, Fast*, Olsson i Mora, Ossbahr*, Svensson i Landskrona* och Nilsson i Karlstad*.*

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Bergman, David Pettersson, Carl Lindmark, Fredrik Ström, Karl Bodin, Rahmn, Borg, Pehrsson* i Göteborg, *Andersson* i Igelboda och *Nilsson* i Karlstad, vilka ansett, att utskottets utlåtande borde ha haft följande lydelse:

»Såsom av motionen framgår, genomfördes på grund av 1918 års riksdags beslut en ändring av stadgan för högre folkskolor i avsikt att därigenom bereda möjlighet för ett municipalsamhälle att kunna upprätta en högre folkskola. I den kungl. proposition, på vilken nämnda riksdagsbeslut grundar sig, framhålles uttryckligen, att möjligheten att upprätta högre folkskolor dittills varit begränsad av den territoriella skoldistriktsindelningen, och att denna begränsning visat sig vara hinderlig för uppkomsten av högre folkskolor i municipalsamhällen.

Det kan alltså sägas, att riksdagen redan i princip tagit ställning till den fråga, som är föremål för här föreliggande motion. Den ändring av kommunallagarna, som av kammarkollegium anvisats, och som även av motionärerna föreslagits, är alltså blott att anse som ett korollarium till ett föregående riksdagsbeslut.

Någon bättre väg att lösa denna fråga än den, som anvisats av motionärerna, synes knappast föreligga. Att genom förändrad skoldistriktsindelning förvandla ett municipalsamhälle till ett eget skoldistrikt synes knappast möjligt, och även om så vore, skulle det dels medföra betänkliga konsekvenser beträffande folkskoleväsendet, dels förorsaka en mycket lång tidsutdräkt för ett samhälle vid lösning av frågan om inrättande av högre folkskola. Dessutom skulle en uppdelning av skoldistrikt i mindre sådana stå i direkt strid med den utveckling på hithörande område, som måste anses önskvärd.

Av motionen framgår, att ett behov av den föreslagna lagändringen verkligen föreligger. Något missbruk därav behöver å andra sidan ej befaras, då Kungl. Maj:t i varje särskilt fall skulle pröva och besluta i ifrågavarande angelägenhet. Några vittgående konsekvenser å andra områden av den kommunala organisationen synas icke behöva befaras.

Då motsvarande bestämmelser i stadgorna för kommunala mellanskolor och kommunala flickskolor ha samma lydelse som § 8 mom. 1 av stadgan för högre folkskolor, synes det vara riktigt, att vad i motionen sagts rörande högre folkskolor också komme att gälla kommunala mellanskolor och kommunala flickskolor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen i anledning av förevarande motioner ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t för nästa års riksdag måtte framlägga förslag till sådan ändring i lagen om kommunalstyrelse på landet, varigenom möjligheter beredas municipalsamhälle att upprätta högre folkskola och ansvara för densammas bestånd.»